

MIGRÁCIÓS SZEMLE

Élelmezésbiztonsági válság Szudánban – az embercsempészek járnak jól

Az észak-afrikai Szudán már több, mint két évtizede fontos tranzitállomása az irreguláris migrációs útvonalaknak. Elsősorban földrajzi elhelyezkedése miatt választják olyan országok állampolgárai, mint Etiópia, Eritrea, Szomália, akik utána Líbiába, Egyiptomba és Európába mennek tovább. Az országban 2023 áprilisában kirobbant polgárháború pedig még inkább fokozta a migrációs mozgásokat és az embercsempész-hálózatok aktivitását, ráadásul szudániak tömegeit kényszerítette menekülésre. A Global Initiative Against Transnational Organized Crime (GI-TOC) jelentésében rávilágít arra, hogy az elhúzódó konfliktus civilekre gyakorolt hatása egyre nagyobb méreteket ölt, és jelenleg már hárommillió szudáni menekült külföldre – részben Európa fele véve az irányt.

Forrás: [*Global Initiative Against Transnational Organized Crime: Sudan – Conflict Drives Mass Refugee Movement and Fuels Human Smuggling*](#)

Bevezetés

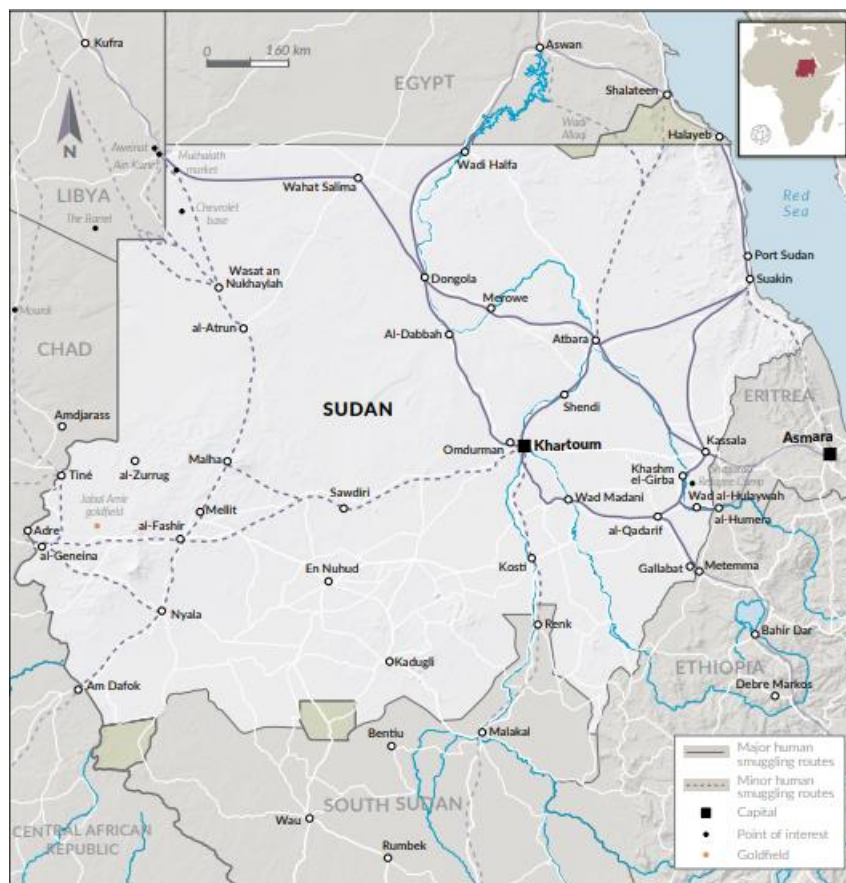
2023. április 15-én Szudánban egy máig tartó polgárháború robbant ki a szudáni fegyveres erők (SAF) és a félkatonai Gyorsreagálású Támogató Erők (RSF) között. A SAF ugyanis nem nézte jó szemmel az RSF, illetve vezetőjének, Muhammad Hamdán Dagalú Hamádtínak egyre növekvő befolyását és katonai erejét. Bár a felek 2022 decemberében politikai keretmegállapodást kötöttek, amelyben megállapodtak, hogy a félkatonai szervezetet beolvasztják a nemzeti hadseregbe, ez nem valósult meg. Míg a SAF elképzelése az volt, hogy a beolvasztás két év alatt történjen meg, addig a befolyását féltő RSF egy tízéves, fokozatos integráció mellett kampányolt. A nézetkülönbség végül véres harcokhoz, Szudán destabilizálódásához, valamint humanitárius válsághoz vezetett. Az összecsapások még nagyobb méreteket öltöttek azt követően, hogy mindkét fél Dárfúrból toborzott harcosokkal kezdte növelni létszámát. A Global Initiative Against Transnational Organized Crime (GI-TOC) Szudánról szóló jelentésében arra hívja fel a figyelmet, a fegyveres konfliktus súlyos élelmezésbiztonsági válságot okozott, amelynek következtében szudániak milliói hagyták el lakóhelyüket. Sokan menekültek az országhatárokon túlra, ám a korábbi „spontán” mozgások után a szomszédos országok szigorításai miatt felélénkült a térségben működő embercsempész-hálózatok munkája is.

Veszélyben az élelmezésbiztonság

2024 decemberéig az ENSZ Menekültügyi Főbiztossága (UNHCR) adatai szerint több, mint hárommillió ember érkezett a szomszédos országokba Szudánból, többségük embercsempészek segítségével. Az érkező tömegekre válaszul a fogadó országok szigorítottak belépési

követelményeiken, például Egyiptom vízumhoz kötötte a szudáni állampolgárok belépését. Ezzel együtt pedig megnőtt az igény az embercsempész-hálózatok nyújtotta lehetőségekre, amelyek munkáját a régióban segítette, hogy miután minden szem az SAF és az RSF közötti harcokra szegeződött, a határokon könnyebben tudták átjuttatni a civileket.

A GI-TOC jelentése szerint egyelőre nem látni azt, hogy a harcok véget érnének, egyik csoport sem áll közel ahhoz, hogy katonailag legyőzze ellenfelét. Ezt igazolja, hogy a területi ellenőrzések év eleje óta csak kis mértékben változtak, elsősorban Szennár és Omdurmán városokban, valamint környékükön. A konfliktus elhúzódása ugyanakkor egyre nagyobb válságot okoz a civil lakosság számára, közel 25,6 millió ember élelmezésbiztonsága került veszélybe és mintegy 800 ezer embert éhínség fenyeget. 2024 augusztusában már hivatalosan is éhínséget jelentettek be a Szudán délkeleti felében fekvő Al Fashir város környéki, belső menekülteknek otthont adó menekülttáborban, azóta pedig további négy helyen.

Szudán fő csempészútvonalai

Százezrek özönlenek Egyiptomba és Líbiába

Noha a kormány tagadta, hogy ennyire súlyos lenne a helyzet, a jelentés szerint a fegyveres harcok mellett az élelmezésbiztonság romlása vezetett ahhoz, hogy az emberek elhagyják otthonaikat. A szomszédos országok irányába tömegek indultak meg a konfliktus kirobbanását követően. Csádba 2023-ban 578 700 menekült érkezett, 2024 végéig pedig közel egymillió, növelve az amúgy is jelentős

szudáni közösség létszámát. Az embercsempészek segítségével további csaknem másfélmillió embernek sikerült Egyiptomba és Líbiába jutnia.

A szudáni–egyiptomi határra a polgárháború kirobbanását követő másfél hónapban naponta több, mint 4 000 szudáni érkezett. Az egyiptomi törvények értelmében ekkoriban a 16 és 50 év közötti férfiak voltak vízumkötelesek, a nők, gyermekek és az idősek enélkül léphettek be az arab országba. 2023 május végén és június elején viszont Kairó szigorításokat jelentett be, amelyek értelmében már minden szudáni állampolgárnak vízumra volt szüksége a belépéshez. A Vádi-Halfában és Port Szaídban működő szudáni konzulátusok kapacitása korlátozott volt, a két létesítmény átlagosan 100 vízumot adott ki naponta, ami jóval kevesebb volt, mint a Szudánból érkezők száma. A menekülteknek akár heteket is várniuk kellett a belépésre jogosító iratokra, és sokak kérelmét el is utasították. A szigorítással viszont meredeken emelkedni kezdett az illegális bevándorlók száma, 2023 végére már a 400 ezret is meghaladta az Egyiptomba érkező szudáni menekültek száma, 2024 őszére pedig meghaladta az 1,2 milliót.

A másik célország Líbia, ahol bár a nemzetközi szervezetek – szemben az egyiptomi adatokkal – jóval kevesebb szudáni menekültet regisztráltak, a GI-TOC jelentése szerint több menekülttel kell számolni, mint amennyit hivatalosan rögzítettek. Az elemzés hangsúlyozza, hogy 2023 őszére a határon érkezők száma a heti 2 500 főt is meghaladta, 2024 közepére pedig már 2 000-3 000 közé becsülték. A fentiekén túl pedig olyan esetek is voltak, amikor 48 óra alatt több, mint 1 000 ember érkezett a határra. Líbia a korábbi tendenciákkal ellentétben a szudáni menekültek célországává vált, az etiópok, az eritreaiak és a szomálik érkezésszáma viszont jelentősen csökkent. A menekültek jellemzően továbbutaztak Bengáziba vagy Tripoliba.

Virágzó üzlet az embercsempészek számára

A SAF és az RSF közötti konfliktus abban is változást hozott, hogy a migránsok hogyan találják meg az embercsempészeket. Míg korábban a szervezetek toborozták az utasokat, mára a hálózatok kiszervezik az utazások megszervezését, emellett a közösségi oldalakon reklámozzák szolgáltatásaikat. Utóbbi esetében további kapcsolattartókat jelölnek meg, akiktől bővebb információt kaphatnak az érdeklődők, beleértve az árakat és az útvonalakat. Jellemzően olyan üzenetküldő alkalmazásokat használnak, mint a WhatsApp. Árak tekintetében eltérő információkról számolt be a jelentés: egy embercsempész állításai szerint a szudáni migránsoktól 108–154 euró közötti összeget kérnek, egy Líbiába érkezett szudáni viszont azt mondta, a 384 eurót is elérhetik a költségek. Ezek az árak viszont még jóval alacsonyabbak annál, mint amennyit a kelet-afrikaiak fizetnek az embercsempészeknek, esetükben általában 2 304–2 765 euró között mozog egy út ára. A GI-TOC jelentése hangsúlyozza ugyanakkor, hogy miután a szudáni polgárháború elhúzódik, ennek megfelelően az embercsempészek árai is emelkednek.

Bár egyelőre csak az útra kelők töredéke ment tovább Európába, az uniós adatok alapján a szudáni érkezésszámok jelentősen nőttek az elmúlt másfél évben: a konfliktus első másfél évében mintegy 10 000 szudáni lépett be irregulárisan az EU területére.

Az elemzés rávilágít arra is, hogy az embercsempész-hálózatok nagy szerepet játszanak a biztonság fenntartásában. Azok, akik illegális migrációs útvonalakon keresztül hagyták el Szudánt, támadásokról, rablásokról, fizikai és nemi erőszakról, valamint gyilkosságokról számoltak be. A hálózatok között viszont vannak olyanok, akik kapcsolatba tudnak lépni az RSF-fel, és ezáltal biztosítani a menekültek biztonságos áthaladását vagy kiszabadításukat.

Összegzés

A GI-TOC tanulmánya rávilágít arra, hogy a Szudánban 2023 áprilisában, a SAF és az RSF között kirobbant háború súlyos humanitárius válsághoz vezetett az országban. Emberek millióinak került veszélybe az élelmezésellátása, amelynek nyomán több millióan indultak meg a szomszédos országokba. A menekülthullám egyúttal az embercsempész-hálózatok fellendüléséhez vezetett, amelyek egy szudáni menekültön több száz eurónyi összeget profitálnak. A jelentés figyelmeztet arra, hogy a harcok kedveztek az illegális tevékenységet folytató embercsempészeknek, és a jövőben még nagyobb mértékben, még kiterjedtebben működhetnek, különösen akkor, ha az élelmezésbiztonsági problémák továbbra is fennállnak vagy súlyosbodnak.

A szemlézett publikáció nem feltétlenül tükrözi a Migrációkutató Intézet munkatársainak álláspontját.